

Leef geen leugens

John Mark Comer

**LEEF
GEEN
LEUGENS**

Herken en weersta
de drie vijanden die
je vrede ondermijnen

 ark media

John Mark Comer
Leef geen leugens
Herken en weersta de drie vijanden die je vrede ondermijnen

Originally published in English under the title *Live No Lies*.

Copyright © 2021 by John Mark Comer.

This edition published by arrangement with WaterBrook,
an imprint of Random House, a division of Penguin Random House
LLC. Published in association with Yates & Yates, www.yates2.com.

All rights reserved including the right of reproduction in whole
or in part in any form.

ISBN paperback 978-90-33803-031

ISBN e-book 978-90-33803-048

NUR 707

c-NUR 001

Vertaling: Marianne Locht
Ontwerp omslag: Jore Ontwerp
Opmaak binnenwerk: Gewoon Geertje

De bijbelteksten in deze uitgave zijn ontleend aan de
Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Uitgeverij Jongbloed,
Heerenveen, tenzij anders vermeld.

© 2022 UITGEVERIJ ARK MEDIA – LEEUWARDEN
Alle rechten voorbehouden.

Ark Media is onderdeel van Royal Jongbloed Publishing.

royaljongbloed.com

Inhoud

De strijd tegen de leugen	9
Een manifest voor ballingschap	15
Deel 1 – De duivel	29
De waarheid over de leugen	33
Denkbeelden als wapens	50
Dezinformatiya	76
Standhouden	98
Samenvatting	125
Deel 2 – Het vlees	127
De slavernij van vrijheid	131
‘Zijn begeerte legt hem aan banden’	149
Wat je zaait, zul je ook oogsten	168
Dus ik zeg: leef door de Geest	189
Samenvatting	211
Deel 3 – De wereld	213
De keiharde waarheid over normaal	217
Een rest	243
Samenvatting	265
Epiloog: zelfverloochening in een tijdperk van zelfvervulling	267
Appendix: een monastiek handboek voor de strijd tegen demonen	281
Dankwoord	285
Noten	289

Tijdens deze aardse pelgrimstocht kan ons leven niet vrij zijn van beproevingen, want niemand leert zichzelf kennen zonder beproevingen te hebben doorgemaakt, en niemand kan gekroond worden zonder de overwinning te hebben behaald, en niemand kan de overwinning behalen zonder te hebben gestreden, en niemand kan strijden zonder een vijand en beproevingen om te weerstaan.

Augustinus, 418

Moge God ons verlossen van de misleiding door de wereld, het vlees en de duivel.

The Book of Common Prayer, 1549

Als een experiment met psychologie, de basale instincten en het effect van propaganda is het onovertrefbaar!

Emmet Riordan tegen Orson Welles, 30 oktober 1938

De strijd tegen de leugen

Misschien ken je dit verhaal niet, maar het is echt gebeurd.

Helemaal.

Net na zonsondergang op 30 oktober 1938 zijn buitenlandse wezens Amerika binnengevallen; vertegenwoordigers van een oeroude beschaving van Mars, die kwamen om het land van de vrijheid te onderwerpen.

De eerste aanvalsgolf overspoelde Grovers Mill, een nietsvermoedend boerendorpje, niet ver van Princeton University in New Jersey en dicht bij Manhattan. Professor Richard Pierson stond op de uitkijk in het observatorium van Princeton. Hij had een uur daarvoor op Mars een uitbarsting van blauwe vlammen gezien, was ervan uitgegaan dat het een zeldzame meteorenregen was, en was vlug naar de plaats van de inslag gegaan om te kijken. Maar in plaats van stukken ruimteerots vond hij een grote, metalen cilinder in het open veld, die nog stoomde door het binnendringen van de dampkring. Van binnenuit klonken vreemde, krassende geluiden. Terwijl verslaggevers, hulpverleners en toeschouwers de plek van de inslag onderzochten, ging de cilinder open en ontvouwde zich een monsterlijk spektakel van buitenaards geweld.

Carl Phillips, een verslaggever ter plaatse, deed dit beangstigende verslag, live op CBS radio:

'Dames en heren, dit is het meest angstaanjagende wat ik ooit heb gezien ... In dat zwarte gat zie ik twee lichtgevende schijven ... Zijn dat ogen? Misschien is het een gezicht ...

Maar dat gezicht ... dames en heren, het is onbeschrijflijk. Ik kan er nauwelijks naar blijven kijken. De ogen zijn zwart en glanzen als die van een slang. De mond is V-vormig en er drupt kwijl van de vlakke, trillende lippen ...

Wat is dat? Er schiet een straal vuur uit [het wezen], recht op de naderende mannen af. Ze worden vol geraakt! Goede genade, ze staan in brand!

Nu staat het hele veld in brand. De bomen ... de schuren ... de benzinetanks van de auto's ... Het verspreidt zich overal. Het komt deze kant op.¹

Op dat moment werd de stem van Phillips abrupt afgebroken, gevolgd door een onheilspellend geruis.

Vijf lange seconden later ging de verslaggeving verder en werd de grootste angst van de Amerikanen bevestigd: aan de oostkust waren buitenaardse wezens geland. De nationale garde was ingeschakeld en mensen in Manhattan werden gewaarschuwd om te evacueren. De minister van binnenlandse zaken riep alle Amerikanen op om de strijd aan te gaan en 'de superioriteit van de mens' te verdedigen.²

Toen volgde het bericht van meerdere landingen: Chicago, en St. Louis.

Het was een chaos op straat. Stedelingen vluchtten in doodsangst. Mensen verscholen zich in kerken. Zwangere vrouwen kregen vroegtijdig weeën. Mensen pleegden zelfmoord. Winkeliers werden geplunderd. En Amerika zou Amerika niet zijn als

mensen geen wapens tevoorschijn haalden om zich voor te bereiden op een laatste strijd.

Een vrouw kwam naar binnen stormen bij een gebedsbijeenkomst in een kerk in Indianapolis en gilde: 'New York is met de grond gelijkgemaakt! Het einde van de wereld is gekomen ... Jullie kunnen maar beter naar huis gaan om te sterven.'³

Het leven zou nooit meer hetzelfde zijn.

Hoe graag alle complotdenkers ook zouden willen dat dit verhaal waar is ('de maanlanding was eigenlijk op IJsland! De koninklijke familie bestaat uit reptilians! De aarde is plat!'),⁴ het is echt een leugen.

Ik weet het, ik weet het: schokkend.

Er waren geen buitenaardse indringers. Maar al het andere is echt gebeurd.

Het was niet helemaal gelogen; het was uit de hand gelopen fictie.

Dit is het achtergrondverhaal.

De jaren dertig vormden een tumultueuze periode in Amerika. Niet alleen speculeerden veel wetenschappers dat er buitenaardse wezens op Mars leefden,⁵ dichter bij huis leefden mensen met een koortsachtige onrust. Amerika stond aan de vooravond van een oorlog met Duitsland. De economie had zich nog niet volledig hersteld van de crisisjaren en er dreigde voedselschaarste. Een paar weken eerder hadden de inwoners van New England in het noordwesten een grote orkaan door-
gemaakt; de meest verwoestende storm die dat gebied ooit geteisterd had, met meer dan 700 doden en 63.000 daklozen

als gevolg.⁶ Daarbij kwam dat het donker was, de avond voor Halloween, en zo heb je een emotioneel kruitvat waar maar één vonkje bij hoeft te komen.

Toen verscheen Orson Welles ten tonele: een 23-jarige acteur en regisseur van *The Mercury Theatre on the Air*, een nieuw radioprogramma op CBS. Radio was een nog nieuwe kunstvorm en beleefde een gouden eeuw, rijp voor creatieve verkenningen en gebruik. Het was het eerste medium waarin de grenzen tussen feit en fictie, nieuws en entertainment vervaagden. En Welles was geniaal. Zijn *Mercury Theatre* werd nog maar zeventien weken uitgezonden, maar was al zeer geliefd bij de critici. Toch lukte het hem niet om een groot publiek te trekken, zoals voor veel indie-kunst geldt. Welles had geen commerciële sponsor en zijn programma werd uitgezonden op dezelfde tijd als de populairste radioshow van die tijd: *The Chase and Sanborn Hour*.

Welles wist dat hij iets drastisch moest doen, anders zou *Mercury Theatre* moeten verdwijnen. Hij kocht de rechten van de roman *De oorlog der werelden* van H.G. Wells en liet die door zijn scriptschrijver aanpassen; van een kritische analyse van het westerse kolonialisme naar een sciencefictionverhaal van een uur.⁷ De roman speelde zich af in het victoriaanse Engeland, Welles' verhaal in het moderne New Jersey.

Voor zover we weten, had Welles geen kwaad in de zin.⁸ Hier volgt de plausibelste theorie van hoe het allemaal zo mis kon lopen. De meeste Amerikanen luisterden die avond niet naar Welles' show toen die begon, maar naar het populaire *Chase and Sanborn Hour*, dat begon met een korte, komische sketch tot kwart over acht. Dus rond 20.16 uur draaiden een heleboel mensen aan de knop van de radio en hoorden tot hun schrik een realistisch klinkend nieuwsbericht, dat er in het oostelijke kustgebied chaos was uitgebroken. Er was zelfs een nooduit-

zending met een acteur die de stem van president Franklin D. Roosevelt bijna perfect nadeed.⁹ Omdat er onrust was in Europa, waren mensen eraan gewend dat radioshow's werden onderbroken met belangrijke 'slecht nieuwsberichten'. Veel laatkomers dachten dat het een Duitse invasie was met een of ander geavanceerd wapen. De verschrikking van het Duitse gifgas uit de Eerste Wereldoorlog lag de mensen nog vers in het geheugen.

Zoals je kunt verwachten, gingen de mensen helemaal door het lint.

Hoe ver de hysterie reikte, is niet meer te achterhalen. De volgende ochtend stond er in de *New York Times* een groot artikel op de voorpagina, waarin het een 'golf van massahysterie' werd genoemd.¹⁰ De *New York Daily News* kopte: 'Nepoorlog jaagt burgers angst aan', in hetzelfde lettertype als meestal gebruikt wordt voor de aankondiging van een echte oorlog.¹¹ Adolf Hitler gaf zelfs commentaar op het drama, en merkte de vermeende paniek aan als 'een bewijs voor de decadentie en de corrupte staat van de democratie'.¹²

Welles vreesde dat zijn carrière voorbij was. De publiciteit leverde hem echter een droomcontract in Hollywood op. Elke vorm van publiciteit is welkom, wordt weleens gezegd. Drie jaar later schreef en regisseerde Welles *Citizen Kane*; een film die door sommige critici de beste film aller tijden genoemd wordt. Welles speelde er zelf de hoofdrol in.

Waarom vertel ik dit bizarre verhaal?

Ik vind het een treffende metafoor voor het onderwerp van dit boekje. Ik weet dat je tijd kostbaar is, dus ik kom meteen ter zake.

We zijn in oorlog.

Niet met marsmannetjes, maar met een vijand die veel gevaarlijker is: leugens. In *The War of the Worlds* is de vijand het product van een overactieve verbeelding, maar in dit geval is het geen vals alarm. Onze vijand is echt.

Een manifest voor ballingschap

Oké, wacht even. Na een inleiding vol militaire metaforen verwacht je nu misschien een tirade over de achteruitgang van de westerse beschaving en de dreigende apocalyps, een oproep om je te bewapenen (wij tegen hen), een uitstapje in de cultuurstrijd ...

Haal even diep adem.

Zo'n boek is dit niet.

Sinds de Amerikaanse Burgeroorlog is Amerika erger verdeeld dan ooit, en het laatste wat we nodig hebben, is meer olie op het vuur. Ik wil alleen maar benoemen hoe het voelt om in onze tijd en cultuur Jezus te volgen, en daar kan ik geen betere metafoor voor vinden: het voelt als oorlog in je ziel.

We voelen voortdurend het conflict. Niet alleen van buitenaf, in de cultuur of door de digitale nieuwsberichten, maar ook van binnenuit, in ons hoofd en ons lichaam. Een soort innerlijk getouwtrek waarvan we emotioneel uitgeput raken en geestelijk leeg. Het vreet aan onze ziel.

Op papier gaat alles prima. Ik woon in een mooi huis in een fijne stad met de beste koffie ter wereld. Ik werk als predikant. Ik heb de vrijheid om mensen te onderwijzen in de weg van Jezus, voorlopig tenminste. Mijn kinderen en ik hebben zelfs